

ρα αυτή.

Τό χέρι που σου ρίχνει κάτι στην τσέπη, την ώρα που με σεύεις.

Τό χέρι που τώρα πειά εινε καμωμένο σκόνη, εκεί στό Κοιυ χυ νεκροταφείο της μακρινής πατρίδας...

* * *

Ένα-ένα τά στόματα σφαλούν, όσο περνάει ή ώρα και τά σφιγμένα δόντια δαγκώνουν τό στερνό νυχτερινό παραλήρημα.

Η κόουσαι κλείνει τά θλέραρα τών άρρώστων, με τά ζεστά της δαχτύλα, έτσι απαράλλαχτα όπως κάνουμε με τούς πεθαμμένους, όταν ξεψυχάνε με τό θλέμμα σπληγμένο στην πύλη του άλλου κόσμου, στις μακρινές στρατές του ούρανού...

Μονάχα ή θροχή διηγείται μία παλιά ιστορία, μέσα στό λαύκι, μία ιστορία που γίνεται αιγά-αιγά τραγοιδι θλιθερό και ναουριστικό.

Τώρα είν' όλα ήσυχα και μπορείς να την άκούσης τί σιωπή αυτή, έτσι καθώς άνασαινει βαθείά με τά στόματα τών άρρώστων.

Εινε μία γλυκειά άνακούφισι ό όπνος όταν έρχεται στην ώρα του. Κι' όμως τών περιεμένο μάτια.

Σε ποιό ευτυχισμένο σπίτι ν' άργοπόρησε τάχα;

* * *

Ό άρρωστος σηκώθηκε ύστερ' από μία ώρα κι' άρχισε ν' φωνάζει. Η φωνές του γύπρισαν σαν σταθείς δεξιά κι' άριστερά. Οι άρρωστοι σηκώθηκαν στα κρεβάτια τους. Ό όπνος έφυγε τροσαγμένος...

Οί νοσοκόμοι τρέχουν κακοζυτημένοι.

Έχουν κάτι τό άγριο, τό σκληρό κι' άπάνθρωπο στην όψη τους...

Μπήκαν στό δωμάτιο και ρίχτηκαν άπάνω στόν άρρωστο, σαν τσκακάλια.

Παλεύουν τώρα μαζί του. Ά-κούουγεται τό κοντανάσασμά τους, τά παραπατήματά τους άπάνω στό πλακόστρωτο. Κ' ύστερα γύπτοι δαναοί, έτσι σαν να κωπανή κάποιος νευρικά και γρήγορα κάτι για να τό σπάσει.

Ξέρω καλά τί σημαίνει αυτό: Χτυπούν τό κεφάλι του άπάνω στις πλάκες. Εινε μία μέθοδος θετική, ασστή και γρήγορη. Δέν έχει φόβο να σπάσουν ή πλάκες. Ό άρρωστος ζαλλίζεται και δε σαλεύει πειά καθόλου. Του φορούν τό ζουρλομαντύλα και τον ρίχνουν στό κρεβάτι σαν ένα σακκι μ' άχυρα!

Ό φτωχός άνθρωπος θάχει γερό κεφάλι.

Αυτή τη φορά μπορεί να σπάσουν κ' ή πλάκες, δέν ξέρω...

Θάθελα τη στιγμή αυτή να φωνάξω. Νά μπορούσα να φωνάξω δυνατά κι' άγρια, με μία φωνή που να μην έχει τόπα τό ανθρώπινο. Νάταν, Θεέ μου, κάτι σαν σκούξιμο ζωού την ώρα που νοιώθει την κρίνα λεπίδα στο λαιμό του, σαν κρέξιμο τουλιού μέσα στην καταγίδα... Μία φωνή, μία φωνή που ν' ανόηζε τά μεγάλα της φτερά και να πησι μπρός στα πόδια σου. Κυρίε μου! και Θεέ μου!...

Μέσα στό δωμάτιο τό κακό μεγάλωσε.

Οί νοσοκόμοι θλαστημάνε.

Τώρα φωνάζει κι' ό άρρωστος. Φριχτά λόγια θγαίνουν άνάμεσ' άπ' τά σφιγμένα του δόντια. Στάζουν άφροές μανίας και κείνη σαν τό πυρωμένο αίθερο.

Ό σασματός αυτός κρατεί άκόμα πολύ.

Ό γλιωτός άρρωστος πορθε από κάπου μακρú, μέσα στην ύψη νύχτας, παλεύει σαν άγριμι.

Κι' άεφανα γίνεται ήσυχία...

Μία ήσυχία γεμάτη ταραχή, άν μπορείς να τό καταλάβεις αυτό, άν μπορεί, λέω, να τό χωρήσει τό μυαλό σου.

Οί άρρωστοι ξαναπληθαίνουν και σκεπαζονται ως άπάνω. Και κάτω άπ' τίς φτωχικές κουβέρτες ή καρδιές, ή τρελλές καρδιές φεροκοπούν γεμάτες φρίκη.

Νοιώθω μία ανατριχίλα, μια δυνατή ανατριχίλα να περπατάί στο κορμί μου. Θάδε από τό κρύο. Έξω θρέχει και φυσάει. Τά δέντρα λυγάνε κάτω άπ' τον άνεμο θασαισιμένα.

Κάνει τόσο κρύο άπόψε!

Νά μπορούσε ν' άκούμπουσε ένα ζεστό χέρι άπάνω στην καρδιά μου...

* * *

Ένα ζεστό χέρι... Τό χέρι της μάνας μου!...

Μέσα στό νεκρικό θάλαμο, άπάνω σ' ένα μακρú τραπέζι, θρίσκειτα ξεπλωμένος ένας άνθρωπος, σκεπασμένος μ' ένα σεντόνι...

Οί άρρωστοι πληθαίνουν στην πόρτα, ανανοστατώντας. Κυντάνε μέσα και τό πρόσωπό τους μακραίνει, μακραίνει, σαν μία λαογιάννη μάσκα. Κάνουν ύστερα τό σταυρό τους και ξαναγυρίζουν στη θέσι τους, ψιθυρίζοντας άκατάληπτα λόγια. Μιλούν

στόν έαυτό τους για κάτι πολύ τρομερό. Τά πρόσωπά τους γίνονται πιο γλωιά και τά μάτια τους άνοίγουν διάπλατα, στρογγυλά, μεγάλα, γεμάτα φώς κακών δνειρών.

Ό θάνατος!...

Γυρίζει άπ' τη νύχτα στους διαδρόμους.

Μπορείς να τον άκούσης, θγάνει να κρατήσει την πνοή σου... Μπορείς να τον άγγίσεις, άπλώνοντας ξαφνικά τό χέρι σου...

Ήρθε με την καταγίδα της νύχτας και κανέναν δέν ζέρει πότε θα φύγει, θα καθήσει στό τραπέζι τό μεσημέρι, μαζί με τούς άρρωστους, θα περπατήσει μαζί τους πάνω κάτω, κι' όταν νυχτώσει πάλι θα πάη να σταθή πλάι στα κρεβάτια.

Θα μπορούσε να δής τον ίσκιου τών σούτων, τοίχους, κι' άς μη φαίνεται ό ίδιος.

Μέσα στό νεκρικό θάλαμο, άπάνω σ' ένα μακρú τραπέζι, θρίσκειτα ξεπλωμένος ένας άνθρωπος, σκεπασμένος μ' ένα σεντόνι...

* * *

Όταν κάθισαν να φάνε οι νοσοκόμοι, έβαλαν μπροστά τους και δύο μήλα. Τά γνώρισα άμέσως. Εινε τά μήλα τούδε στην τσέπη του ό άρρωστος πορθεραν τη νύχτα.

Δυό κόκκινα μήλα, γεμάτα ύγια.

Οί νοσοκόμοι έχουν σήμερα και φρούτο. Κ' εινε τόσο ήσυχο! Τά αίματα ποχάν θάφνει με την κόκκινη ανατριχίλα τους τίς πλάκες του διαδρόμου τά καθάρσιαν.

Όλα έχουν πάει την πληκτική καθημερινή τους όψη. Κι' ό άρρωστος πορθεραν τη νύχτα κοιμάται ήσυχος πάνω στό μακρú τραπέζι του θαλάμου τών νεκρών.

Κυττάζω τά μήλα και ξαναθυμάμαι τη μάνα μου...

* * *

Τώρα ξερω καλά τί θα γίνει.

Σε λίγο θα φέρουν τό φέρετρο.

Κι' άργά τό δειλί, ή φτωχική νεκροφόρα, με τούς ξύλινους θερνικωμένους μαύρους άγγέλους θάρθη και θα σταθή έξω άπ' την πίσω πόρτα του κτιρίου, κάτω από τίς γηρασμένες πιπεριές, όπως πάντα, όπως πάντα...

Θα κλείσουν τούς άρρωστους στό μεγάλο θάλαμο και θα τον πάρουν. Θα κατέθουν θαρπατώντας τη σκάλα και θα περάσουν άπ' την αούλη. Τά κλαδιά θα σαλεύουν πάνω-κάτω και θα γνέφουν τό ένα στό άλλο...

Θα τον φορτώσουν ύστερα στη νεκροφόρα και θα φύγουν γρήγορα-γρήγορα στό μακρος του μεγάλου σκουισμένο δρόμο.

Η μεγάλη δύφουλη πόρτα της αούλης θα κλείση θαρειά.

Η ίδια μουθενία σιωπή θ' απλωθή γύρω, καθώς ή μέρα θα σθήη γλωιά κι' άρρωστη.

Τό φώς θα λιγοτέμη κι' από τά σούβεντρα γύρω θ' άρχίσουν ν' άνεβαίνουν τά σκοτάδια, στρατός με μαύρες σημαίες και φλάμπουρα.

Ό Δημοσιάνος θα σηκωθεί άπ' τη θέσι του και θ' άρχισι πάλι να περπατάει... να περπατάει...

Και θάθελα, πσο θάθελα, να μπορούσα να τον άκολουθούσα στους μακρινούς κόσμους, περπατώντας πλάι του...

Ός εκεί που γελάνε οι ούρανοι...

Ός εκεί που γιορτάζουν τ' άστέρια...

Θα σκαρφαλώσουν στους τοίχους, σαν μαλλιαρά ζώα και θά όρμησουν στους θαλάμους.

Οί άρρωστοι θα πάμουν να μιλούν.

Κάποιος θα θυμηθή τότε τον άρρωστο πύ ήρθε κι' έφυγε τόσο γρήγορα, τόσο μακρú! Και θ' άρχισι να κλαίει για τον άνθρωπο που πέθανε για όλους τους θανάτους, για όλους τούς νεκρούς, για όλους τούς τάφους, τούς νωπούς και τούς λησιμονημένους...

ΧΑΡΗΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΠΛΗΡΩΜΗΝΗ

Ό Βολταίρος κάποτε, έπαινούσε ένθουσιαστικά έναν λογιόμοχηρό.

—Μά αυτός σου ψάλλει τον αναβαλλόμενο κάθε μέρα ! είνε με άπορία ένας φίλος του. Λέει ένα σωρό άσχημα πράγματα, για σένα!... Γιατί έσύ τον έπαινεεις ;

—Δέν πειράζει ! Έκανε άτάραχα ό μεγάλος εκείνος σοφός. Μπορεί να...κάνουμε λάθος στις κρίσεις μας κ' οι δύο μας!

